

ČO UKÁZAL OPLÔTOK? ANI AGÁT SA UŽ ZVERI NEUBRÁNI

Andrej Gubka, Michal Lalík, Marek Mlynárik

Lesníci sa pri obnove porastov čoraz častejšie stretávajú s mimoriadne silným poškodzovaním mladých porastov zverou. Miestami je poškodenie také silné, že je možné považovať za zničený každý jeden stromček zo zmladenia a to či už prirodzeného alebo umelého. Najúčinnnejším spôsobom ochrany takýchto porastov je ich oplótenie. Budovanie oplôtkov proti škodám spôsobených zverou je bežnou prácou pri hospodárení v lesných porastoch. Budovanie párových alebo inak povedané porovnávacích oplôtkov však úplne bežnou vecou nie je. Účelom týchto oplôtkov nie je ochrániť mladý porast, ale zistiť ako by sa porast vyvíjal, pri zminimalizovaní vplyvu zveri. Pri príprave párových oplôtkov vyberáme miesto, ktoré najlepšie reprezentuje daný porast, alebo skupinu porastov. Od-

porúča sa veľkosť aspoň 6x6 metrov. V rámci oplôtku sa vytýči plocha 5x5 m tak, aby bola aspoň 0,5 m od oplótenia. Účelom je, aby sa minimalizoval vplyv zveri na okrajové časti pokusnej plochy. Podobná plocha s rozmermi 5x5 m, sa vytýči aj z vonkajšej časti oplôtku a stabilizuje sa na rohoch značkovacími kolmi, alebo v strede jedným značkovacím kolom.

V spolupráci s pracovníkmi lesnej správy Lozorno sme pripravili malý porovnávaci experiment. Začiatkom roku 2020 boli vyťažené dva porasty s dominantným zastúpením agátu. Porasty z dvoch strán hraničili s lúkou a vzdialené od seba boli cca 150 metrov. Jeden porast bol v marci oplótený proti škodám zverou (veľký oplôtk). V ňom sme si vyznačili inventarizačnú plochu 10x10 metrov. Druhý porast ostal

neoplótený. Na ňom sme začiatkom júla založili porovnávaci oplôtk. Ten mal rozmery 12x12 metrov a v jeho vnútri sme vytýčili plochu 10x10 metrov ako inventarizačnú plochu. Plôšku 10x10 metrov sme si vyznačili aj na neoplótenej ploche ako kontrolu. Na všetkých troch plochách sme v júli a v septembri zráтали a zmerali výšky všetkých stromčekov, ktoré sa nám na ploche podarilo identifikovať.

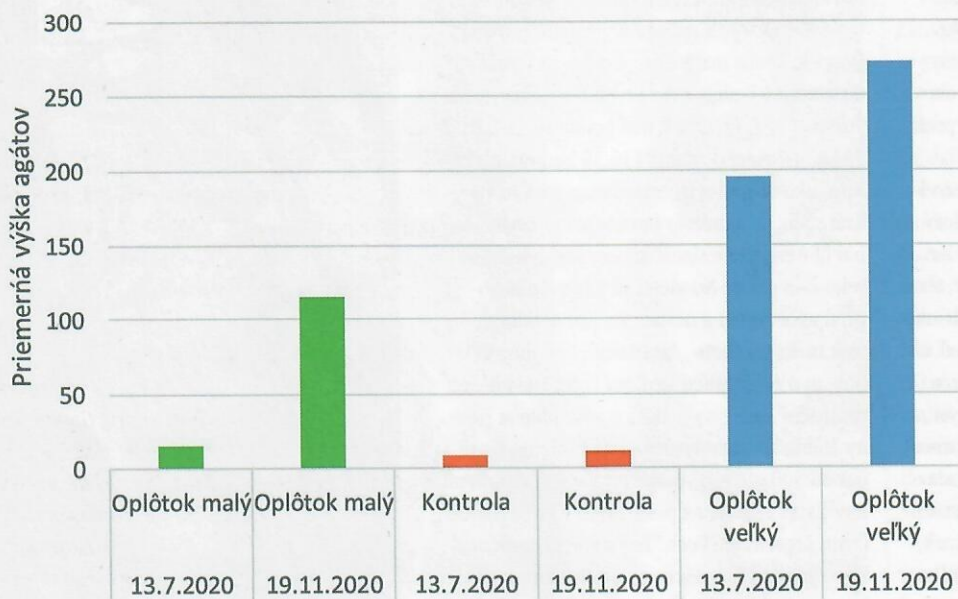
Pri prvej kontrole 13. júla 2020 bol absolútne dominantnou drevinou na všetkých troch plochách agát. Na inventarizačnej ploche vo veľkom oplôtku sme dokonca nenašli žiadnu inú drevinu. Na kontrolnej ploche a v malom oplôtku sme našli niekoľko jaseňov avšak jednalo sa len o pár jedincov. V malom oplôtku sme našli aj 94 jedincov duba, avšak všetky boli značne po-

škodené zverou z času pred inštaláciou oplôtku a dosahovali priemernú výšku 9 cm. Na kontrolnej ploche sme dokázali identifikovať len 5 dubov s výškou 5 cm. Významný rozdiel sme zaznamenali pri porovnaní priemernej výšky agátu na jednotlivých plochách. V júli bola priemerná výška agátov na ploche vo veľkom oplôtku 195 cm pri počte 304 stromov. V malom oplôtku dosahoval agát priemernú výšku 15 cm s počtom 190 stromov a na neoplótenej ploche 9 cm s počtom len 94 identifikovaných stromov. Dôvod rozdielu vo výške a počte agátov vo veľkom a malom oplôtku je skutočnosť, že malý oplôtk bol postavený oveľa neskôr a stromy v ňom boli vystavené silnému tlaku zveri.

V novembri sme vykonali druhú inventarizáciu plôch. Počty agátov na plochách sa pohybovali v rozmedzí 322 až 375. Najviac agátov bolo na kontrolnej ploche a najmenej vo veľkom oplôtku. Zvýraznili sa však rozdiely vo výške stromov. Kým na kontrolnej ploche bola priemerná výška len 12 cm, v malom oplôtku agát významne podrástol a dosiahol priemernú výšku 115 cm. Vo veľkom oplôtku to bolo až 272 cm.

V malom oplôtku a na kontrolnej ploche sme znovu identifikovali aj prítomnosť dubov. Na kontrolnej ploche počet dubov síce narástol na 13 stromčekov, avšak ich výška ostala vplyvom odhryzu na 5 cm. Naopak v malom oplôtku počet dubov značne klesla na 27 stromčekov, no priemerná výška dosahovala 68 cm.

Keďže na ploche s párovým oplôtkom boli ponechané aj výstavy duba, zisťovali sme aj škody, ktoré

Priemerné výšky agátov na pozorovaných plochách

Takto vyzeral porast v porovnávacom oplôtku po jeho založení.

Porovnanie stavu porastu v malom porovnávacom oplôtku a na kontrolnej (neoplotenej) ploche v polovici novembra.

Stav agátov vo veľkom oplôtku v polovici novembra.

Porovnanie stavu žaluďov na neoplotenej ploche a v porovnávacom oplôtku.

zver spôsobí na žaluďoch. V oplôtku sme si vyznačili 4 malé plôšky (pri každej strane plotu jednu pričom boli cca 0,5 m od plotu) a ďalšie 4 plôšky z druhej (nechránenej) strany plotu. Plôšky mali veľkosť papierového formátu A3. Na plôškach sme odobrali hrabanku a v laboratóriách zráтали všetky žaluďe, ktoré sa dali identifikovať ako celistvé. Následne sme zráтали klíčiace žaluďe. V oplôtku sme na 4 plôškach našli dohromady 222 žaluďov z toho bolo 137 klíčiach. Mimo oplôtku bolo len 76 žaluďov a z toho bolo iba 11 klíčiach.

Všetky zistené údaje dokazujú enormný tlak zveri na zmladenie v sledovaných lesných porastoch. Je mimoriadne ťažké hospodáriť v lesoch na lokalitách kde zver obmedzuje dokonca aj zmladenie agátu. Popritom agát je v našich podmienkach invázne sa správajúca drevina, rýchlo rastie, rýchlo sa zmladzuje, no napriek týmto vlastnostiam mal na neoplotenej ploche najvyšší agát v polovici novembra len 30 cm. Počet dubov bol minimálny a klíčiach žaluďov bolo v polovici novembra len cca 10% mimo oplôtku oproti 60% v oplôtku. A to sa zima len začínala.

Je nevyhnutné, aby sa problematika škôd zverou intenzívne riešila. Je nevyhnutné zistiť reálne poškodenie lesných porastov zverou, pretože nahlasované údaje sú pravdepodobne mimoriadne podhodnotené. A tiež je potrebné začať vnímať poľovníctvo viac ako službu lesu, alebo ako jednu z metód ochrany lesných porastov pred škodami spôsobenými zverou.

Podakovanie:
Práca vznikla vďaka finančnej podpore v rámci projektov APVV-

19-0116 a APVV-19-0119 financovaných agentúrou APVV a projektu "SLOVLES" - projekt financovaný z rozpočtovej kapitoly MPRV SR (prvok 08V0301).

Kontakt:
Ing. Andrej Gubka, PhD.
Národné lesnícke centrum
Lesnícky výskumný ústav
Lesnícka ochranná služba
Lesnícka 11,
96 901 Banská Štiavnica
e-mail: andrej.gubka@nlcsk.org